

V Ljubljani, 28.4.2017

DRŽAVNO PRAVOBRANILSTVO REPUBLIKE SLOVENIJE
Šubičeva ulica 2, 1000 Ljubljana

vlozisce.dprs@dp-rs.si
urad.dprs@dp-rs.si

Zadeva:

1. Poziv državnemu pravobranilstvu za vložitev pritožbe na OVS (okoljevarstveno soglasje), ki je bilo pravkar izdano na projekt Bežigranski športni park (BŠP)

Investitor: BEŽIGRAJSKI ŠPORTNI PARK d.o.o., Dunajska cesta 119, 1000 Ljubljana,

Investicija: projekt Bežigranskega športnega parka (BŠP)

- OVS (okoljevarstveno soglasje) je izdala Agencija RS za okolje
  - Soglasje s področja varstva kulturne dediščine izdaja Zavod za varstvo kulturne dediščine v okviru Službe za kulturno dediščino, kot državne javne službe (po predhodni izdaji kulturnovarstvenih pogojev)
2. Poziv državnemu pravobranilstvu za uvedbo nadzora nad nepravilnostmi pri izvajanju nadzora, razpolaganju in vzdrževanju »vplivnega območja« spomenika cerkev sv. Jerneja v Spodnji Šiški, zemljišče parc. Št. 1047/4, k.. Spodnja šiška

OBRAZLOŽITEV:

Slovenija je v celoti zaščitila dela arhitekta Jožeta Plečnika kot »spomenike« državnega pomena s področja kulturne dediščine, skupaj z »vplivnimi območji« posameznega spomenika.

Tako je zaščiten objekt gradbeno – inženirske vrste, kot je Plečnikov stadion za Bežigradom (Bežigranski stadion) v Ljubljani (ad 1.).

Prav tako je zaščiten, izmed drugih, tudi objekt Cerkev sv. Jerneja v Šiški v Ljubljani (ad 2.).

V obeh primerih se vplivnim območjem upravlja, ter vodi nadzor nad vsem, neprimerno, v primeru Stadiona pa se to dogaja že s samim spomenikom

1.

Po mednarodni in slovenski zakonodaji je potrebno za tako velik projekt, kot je BŠP, v sklopu priprave okoljevarstvenega soglasja pripraviti tudi oceno vplivov predvidenih posegov na kulturno dediščino.

Glede na to, da je bilo OVS izdanoⁱ, so bili le ti očitno ocenjeni kot sprejemljivi, čeprav predpisani varstveni režim iz Odloka o razglasitvi del arhitekta Jožeta Plečnika v Ljubljani za kulturne spomenike državnega pomena (U.L. RS, št. 51/2009), z dne 3. julij 2009), ki razglasa za spomenik državnega pomena Bežigranski stadion na lokaciji, kjer je predviden BŠP, niti v Odloku o občinskem podrobnem prostorskem načrtu za dele območij urejanja BR

1/1 Stadion, BS 1/2 Bežigrad in BS 1/4 Koroška (Uradni list RS, št. 40/10), (v nadaljevanju: OPPN), niti v projektu Bežigrajski športni park, ni primerno upoštevan ⁱⁱ.

V projektu so namreč zajete naslednje obravnave:

Arhitekturna zasnova stadiona bo sledila logiki OPPN, in sicer:

- enota P1 bo določena s stadionom in vsemi objekti oziroma njegovimi elementi,
- enota P2 bo določena s stolpnico,
- enota P3 bo določena z poslovnimi vilami.

Kompleks bodo povezovale kletne etaže, v katerih so predvidene vse površine za normalno delovanje stadiona. Predviden je trgovinski del v 4. kleti enote P1 (torej izpod površin sedanjega stadiona, ki bo s tem postal »streha« stavbnih objektov spodaj). Dostop do garaž bo potekal iz 2 ramp iz Vodovodne ceste na severnem in na južnem vogalu območja.

Pomisleki o neupoštevanju Odloka

projekt ni v skladu z varovalnim Odlokom o razglasitvi del arhitekta Jožeta Plečnika v Ljubljani za kulturne spomenike državnega pomena ⁱⁱⁱ.

Iz Poročila o vplivih na okolje (PVO) za obravnavano investicijo -

http://www.arso.gov.si/novice/datoteke/036695-PVO_BSP_Dopolnitev_24-11-2016.pdf
je razvidno:

Končno stanje po zaključeni 8. fazi gradnje

Predpisi s področja varstva okolja - Kulturna dediščina, ki jih uporablja »PVO«:

- Zakon o varstvu kulturne dediščine /ZVKD-1/ (UL RS, št. 16/08, 123/08-ZVKD-1A, 8/11, 30/11-Odl.US, 90/12-ZVKD-1B, 111/13-ZVKD-1C, 32/16-ZVKD-1D)
- Odlok o razglasitvi del arhitekta Jožeta Plečnika v Ljubljani za kulturne spomenike državnega pomena (UL RS, št. 51/09, 88/14, 19/16)

Iz Poročila o vplivih na okolje za bežigrajski športni park je razviden »opis stanja« ^{iv}

http://www.arso.gov.si/novice/datoteke/036617-PVO_stadion_Be%e5%beigrad_31.5.2016.pdf

2.

Cerkev s. Jerneja se nahaja v območju Ljubljane v Spodnji Šiški, naziv območja »Stara cerkev« (parcela št. 1337, k.o. Spodnja Šiška). Objekt je v neposredni okolici obkrožen s

parkiranimi avtomobili, kar ga degradira, čeprav je bila že zgrajena in legalno urejena ustrezna zunanja ureditev okolice.

Problem je vzdrževanje »vplivnega območja« spomenika (med njimi na zemljišču parcelna št. 1047/4, k.o. Spodnja Šiška) in pomanjkljivo reagiranje inšpekcijske službe »gradbene inšpekcije«, in nadrejenega Ministrstva za okolje in prostor. Na nepravilnostiⁱ je opozorila Kulturna inšpekcija, predala po predpisanem postopku zadevo gradbeni inšpekciji, ta pa kljub intervencijam s strani prizadete javnosti, vztrajno odklanja vsako odgovornost za ukrepanje glede

- nepravilno odstranjene parkovne ureditve, ter
- nezakonito izvedenih del za parkirne površine.

Celotna problematika izhaja tudi iz nepravilnosti pri vzpostavljanju statusa »grajeno javno dobro« občinskega pomena (MOL tega še do danes ni opredelila, ker ne skrbi in razpolaga na ustrezen način z nepremičnim premoženjem, kot to izhaja iz zakonskih določil in iz historiatu razvoja nepremičnin), kar je bilo podlaga za možno izvajanje »pravnega prometa« z nepremičnino (privatizacijo - parcelna št. 1047/4, k.o. Spodnja Šiška),

- vzpostavitev zasebnega lastništva, in
- samovoljnega ukrepanja novega lastnika.

Apeliramo na inštitucijo DRŽAVNO PRAVOBRANILSTVO REPUBLIKE SLOVENIJE, da vzpostavi nadzor nad neprimernim ravnanjem in dogajanjem, ter zaščiti »javni interes« za pravo in kulturo v prostoru (v Sloveniji je odnos do varstva kulturne dediščine tako ali tako problematičen, ker se zakonodaja (ni sankcij!?) slabo izvaja, posledice so pa katastrofalne – primer Hotel BELLEVUE v Ljubljani, ki se ruši vsem na očeh), pri čemer smo občani in državljani močno prizadeti, pri tem pa popolnoma nemočni, če javne inštitucije ne opravljajo svoje pristojne vloge.

S spoštovanjem,

Predsednica Društva za urbano okolje (DUO),
Odbor za lepšo Staro Šiško
Martina Lipnik, u.d.i.a.

ⁱ Agencija za okolje Pečečniku izdala okoljevarstveno soglasje za Plečnikov stadion Dnevnik, 21.4.2017
<https://www.dnevnik.si/1042769644/lokalno/ljubljana/1042769644>

ⁱⁱ Plečnikova dela, med njimi tudi Bežigranski stadion, so bila na nacionalni ravni razpoznana za tako pomembna, da jih želimo ohraniti in predstaviti tudi prihodnjim generacijam, zato so bila l. 2009 z "Odlokom o razglasitvi del arhitekta Jožeta Plečnika v Ljubljani za kulturne spomenike državnega pomena" razglašena za spomenike najvišjega pomena v državi. Odlok predpisuje varstveni režim za vsako posamezno enoto dediščine.
Vsaj od tega trenutka dalje ves omenjeni opus Plečnikovih del spada tudi pod mednarodno

doktrino varovanja kulturne dediščine, ki so jo postavile mednarodne organizacije, kot so UNESCO (Organizacija Zruženih Narodov za izobraževanje, znanost in kulturo), ICOMOS (Mednarodni svet za spomenike in spomeniška območja) in COE (Svet Evrope).

Izvedba projekta Bežigrasjski športni park pomeni popolno uničenje Plečnikovega stadiona, ne glede na to, da obnovi nekatere elemente originalne Plečnikove arhitekture (pokrito stebrišče ob Dunajski cesti in Glorietta), druge pa naknadno rekonstruira na identični lokaciji (obodni zid, spominski steber...).

OPPN za območje, niti projekt Bežigrasjski športni park, na območju Bežigrasjskega stadiona glede varovanja kulturne dediščine ne spoštujeta niti slovenskih niti mednarodnih dokumentov.

Razmišljanja o gradnji na spomeniku ali v njegovem vplivnem območju so neprimerna, do njih sploh ne bi smelo priti, saj taki posegi oz. projekti pomenijo uničenje kulturnega spomenika, uničenje njegove avtentičnosti in integritete.

Potrebno je Plečnikov opus upoštevati CELOSTNO, CELOVITO, relativiziranje pomena posameznega dela iz njegovega opusa NI DOPUSTNO.

iii Projekt izhaja iz natečajne rešitve arhitekturnega natečaja, ki je bil zaključen aprila 2009, natečajni pogoji pa so bili pripravljani še pred uveljavitvijo varovalnega odloka, ko so veljali pogoji varovanja »dediščine«, in ne »spomenika«.

Z dediščino je treba ravnati tako, da se zagotavlja čim večja ohranitev njenih kulturnih vrednot za prihodnost, s spomenikom pa tako, da se dosledno upoštevajo in ohranjajo njegove kulturne vrednote in družbeni pomen. Razlika nivoja zaščite je kar občutna.

Stadion za Bežigradom (EŠD 393) je edini tovrstni objekt, ki ga je načrtoval arhitekt Jože Plečnik. Kot tak je varovan kulturni spomenik z umetnostnimi, arhitekturnimi, zgodovinskimi, vrtnoarhitekturnimi in naselbinskimi vrednotami.

Varovani elementi spomenika so vsi stavbni elementi, poleg tega mnogi preostali elementi objekta (ki kot celota spada med »nizke gradnje«, oziroma med »gradbeno-tehnične objekte«), med njimi tudi v brežine razporejene sedežne tribune in ohranjanje vedute stadiona med vhodnim stebriščem in glorieto. Če projekt uveljavlja rekonstrukcijo (in ne ohranjanje oziroma »vzdrževanje«) stavbnih varovanih delov objekta, pa tega ni mogoče trditi tudi za parterno ureditev.

Za objekt stadiona velja splošni varstveni režim za celostno **ohranjanje** imenovanih varovanih elementov spomenika, zagotavljanje ustrezne namembnosti **celote** in posameznih enot skladno z varovanimi vrednotami spomenika in prvotnimi namembnostmi, podreditev vseh posegov v spomenik in njegove enote **ohranjanju spomenika** v obliki, legi, gabaritih, konstrukciji, materialih, strukturi in barvni podobi.

V glavnem velja **prepoved** premeščanja spomenika ali njegovih delov, prepoved postavljanja ali gradnje trajnih ali začasnih objektov v območju spomenika, zapovedano je ohranjanje vedut *na* spomenik in *s ali iz* spomenika na okolico, varovanje, ohranjanje in rekonstruiranje elementov oblikovane narave, vrtnoarhitekturne kompozicije ter prepovedano poseganje v varovano območje tako, da bi bilo to vizualno ali fizično okrnjeno z zapiranjem pogledov, obzidavo, gradnjo in postavljanjem objektov ali urbane opreme (mestnega pohištva), ki ne bi bila prilagojena zgoraj naštetim zahtevam.

Tudi za zaščiten »naselbinsko dediščino« so določene pomembne omejitve poseganja v območje spomenika.

Projekt vse to obide, poruši, podzida, nadzida in na novo namešča na novi podlagi in nižji niveleti, veliko tega predrugačeno.

Še posebej so brutalni načrtovani posegi v zaščiten vplivno območje spomenika. Za to območje je zapovedano **ohranjanje obstoječega nepozidanega odprtega prostora** in tradicionalne rabe prostora, **prepoved gradnje** in postavitve začasnih objektov na območju obstoječih odprtih prostorov, zlasti zelenic, parkovnih površin in vrtov, prilagoditev morebitnih nadomestnih gradenj v vplivnem območju v gabaritih in funkciji spomeniku, ter zopet **ohranjanje vedut** na spomenik in s ali iz spomenika na okolico.

Načrtovani visok hotelski oz. poslovni objekt na jugozahodnem območju vplivnega območja spomenika ter več poslovnih stolpičev na severnem predelu vplivnega območja spomenika vse prepovedi daleč presegajo.

---

iv Investitor, Bežigranski športni park, športni marketing d.o.o., pristopa k obnovi območja najstarejšega stadiona v Ljubljani -Bežigranskega stadiona. Območje skoraj v celoti zaseda sam stadion, ki je registrirana enota kulturne dediščine. Z Odlokom o razglasitvi del arhitekta Jožeta Plečnika v Ljubljani za kulturne spomenike državnega pomena (UL RS, št. 51/2009-2500) ima tudi status kulturnega spomenika državnega pomena.

4. OPIS OBSTOJEČEGA STANJA OKOLJA, 4.1 OSNOVNE ZNAČILNOSTI LOKACIJE POSEGA, 4.1.8 Prisotnost posebnih materialnih dobrin, 4.1.8.1 **Kulturna dediščina**

Obravnavano območje leži ob Dunajski cesti, v območju mesta, ki se je začelo urbanistično razvijati in izgrajevati med obema svetovnima vojnoma. Poseben zgodovinski pomen v prostoru ima Vodovodna cesta, ki je bila urejena 1899, ko so zgradili ljubljanski vodovod in je danes v obravnavanem območju še vedno ohranjena v prvotnem poteku. Območje skoraj v celoti zaseda objekt^v kulturnega spomenika Bežigranski stadion (ki je od okolice ločen z obodnim zidom).

Itd.

Predvideni poseg se nahaja na območju registrirane enote kulturne dediščine številka 393 Ljubljana - Stadion za Bežigradom, ki je bila leta 2009 razglašena za spomenik državnega pomena (Odlok o razglasitvi del arhitekta Jožeta Plečnika v Ljubljani za kulturne spomenike državnega pomena, UL RS, št. 51/2009, veljaven od 03.07.2009).

v **Nelegalna parkirišča še kar ob spomeniku,**

Na ZVKDS menijo, da bi morali odstraniti zasebno parkirišče pri cerkvi sv. Jerneja in vzpostaviti prejšnje stanje. DELO, tor, 14.07.2015, Andreja Žibret, Ljubljana

<http://www.delo.si/novice/ljubljana/nelegalna-parkirisca-se-kar-ob-spomeniku.html>